

Mediální právo

Zápisky z přednášek r. 2018

Mediální právo

- průřezový obor, soukromé i veřejné právo
- obor, který zahrnuje úpravu postavení médií, buď veřejnoprávních i soukromoprávních
- ochrana před médii a ochrana médií před cenzurou
- otázka regulace vysílání
 - přístup k vysílání je složitější než přístup k tištěným médiím

Právní úprava

- Občanský zákoník z r. 2012 přinesl v úpravě ochrany osobnosti řadu změn
- změny významné co se týče rozsahu – převzetí závěrů judikatury vztahující se již k předchozí úpravě
- došlo tedy vlastně jen k rozšíření úpravy co se týče plochou textu, ne značnými rozdíly v obsahu
- mezi zásadní koncepční změny patří pojetí náhrady nemajetkové újmy
- terminologický změna z ochrany osobnosti *fyzické osoby* na ochranu osobnosti **člověka** – důraz na lidskou důstojnost
 - zdůrazňuje jedinečnost člověka, chrání člověka před zneuctěním a tak
- současná právní úprava vychází z principu, že na náhradu nemajetkové újmy se analogicky vztahuje úprava majetkové újmy - § 2894
- princip presumovaného zavinění

Všeobecné osobnostní právo

- osobnost člověka je chráněna komplementárně prostředky veřejného práva i práva soukromého
- pojetí ochrany osobnosti jako (přirozeného) práva každého člověka na ochranu nemotné hodnoty lidské osobnosti
- za osobnost lze považovat člověka jako jednotlivce, jako subjekt poznávání, prožívání a jednání ve své společenské podstatě i individuálních zvláštěnostech, jako nejmenší sociální jednotku i určitou psychofyzickou a sociálně psychickou strukturu
- soudní ochrana

Ochrana jména člověka

- ústavně dána svoboda projevu
- NOZ
 - § 77

(1) Jméno člověka je jeho osobní jméno a příjmení, popřípadě jeho další jména a rodné příjmení, která mu podle zákona náleží. Každý člověk má právo užívat své jméno v právním styku, stejně jako právo na ochranu svého jména a na účtu k němu.

(2) Člověk, který v právním styku užívá jiné jméno než své vlastní, nese následky omylu a újmy z toho vzniklých.
 - § 78

(1) Člověk, který byl dotčen zpochybněním svého práva ke jménu nebo který utrpěl újmu pro neoprávněný zásah do tohoto práva, zejména neoprávněným užitím jména, se může domáhat, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek.

(2) Je-li dotčený nepřítomen, nebo je-li nezvěstný, nesvéprávný či nemůže-li z jiné příčiny uplatnit právo na ochranu svého jména sám, může je uplatnit jeho manžel, potomek, předek nebo partner, ledaže dotčený, ač svéprávný, dal výslovně najevo, že si to nepřeje.

(3) Týká-li se neoprávněný zásah příjmení a je-li pro to důvod spočívající v důležitém zájmu na ochraně rodiny, může se ochrany domáhat samostatně manžel nebo jiná osoba dotčenému blízká, byť do jejich práva ke jménu přímo zasazeno nebylo.

- § 79

Pseudonym

(1) Člověk může pro určitý obor své činnosti nebo i pro soukromý styk vůbec přijmout pseudonym. Právní jednání pod pseudonymem není na újmu platnosti, je-li zřejmé, kdo jednal, a nemůže-li druhá strana mít pochybnost o osobě jednajícího.

(2) Vejde-li pseudonym ve známost, požívá stejné ochrany jako jméno.

- jméno není přirozené právo, je odvozené, s právem na jméno se nerodíme
- na druhou stranu to při aplikaci normy přináší určité nejasnosti, příklon k tomu, že je v této rovině nadále při ochraně jména při zesměšnění aplikována ochrana shodně jako u přirozených práv
- § 2956 NOZ – náhrada při újmě přirozených práv člověka
 - *Vznikne-li škůdci povinnost odčinit člověku újmu na jeho přirozeném právu chráněném ustanoveními první části tohoto zákona, nahradí škodu i nemajetkovou újmu, kterou tím způsobil; jako nemajetkovou újmu odčiní i způsobené duševní útrapy.*
- odčinění nemajetkové újmy jen tehdy, pokud zasazeno právo na jméno jako právo přirozené

Pověst a soukromí právnické osoby

- mají právo na ochranu pověsti
- úprava je stručná - §135 NOZ:
 - (1) Právnická osoba, která byla dotčena zpochybněním svého práva k názvu nebo která utrpěla újmu pro neoprávněný zásah do tohoto práva, nebo které taková újma hrozí, zejména neoprávněným užitím názvu, se může domáhat, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek.*
 - (2) Stejná ochrana náleží právnické osobě proti tomu, kdo bez zákonného důvodu zasahuje do její pověsti nebo soukromí, ledaže se jedná o účely vědecké či umělecké nebo o tiskové, rozhlasové, televizní nebo obdobné zpravodajství; ani takový zásah však nesmí být v rozporu s oprávněnými zájmy právnické osoby.*
- V zákoně není nemajetková újma, posouvá se to k nekalé soutěži
- Vyvolalo nemalý výkladový problém
- podle okolností možný postup podle § 2971 89/2012 Sb.

Náhrada nemajetkové újmy

Odůvodňují-li to zvláštní okolnosti, za nichž škůdce způsobil újmu protiprávním činem, zejména porušil-li z hrubé nedbalosti důležitou právní povinnost, anebo způsobil-li újmu úmyslně z touhy ničit, ublížit nebo z jiné pohnutky zvláště zavrženíhodné, nahradí škůdce též nemajetkovou újmu každému, kdo způsobenou újmu důvodně pociťuje jako osobní neštěstí, které nelze jinak odčinit.

Ochrana osobnosti

- důstojnost člověka požívá ochrany
- rozdíl mezi urážkou a ponížením
- pokud jsou např. v článku uveřejněny nepravdivé informace, lze se jeho odstranění domáhat i tehdy, kdy se ten, kdo tyto informace zveřejnil, nedopustil ani nedbalosti – existence objektivní odpovědnosti
- institut postmortální ochrany
 - legitimaci dává jakékoliv osobě blízké

Nároky při porušení/ohrožení práva na ochranu osobnosti

- § 3004 odst. 2 – v případě neoprávněného zásahu – ale jenom do velmi úzké oblasti porušování osobnostních práv, jenom komerčního využití osobnosti
 - *(2) Bylo-li bezdůvodné obohacení nabyto zásahem do přirozeného práva člověka chráněného ustanoveními první části tohoto zákona, může ochuzený požadovat za neoprávněné nakládání s hodnotami týkajícími se jeho osobnosti namísto plnění podle odstavce 1 dvojnásobek odměny obvyklé za udělení souhlasu s takovým nakládáním. Je-li pro to spravedlivý důvod, může soud rozsah plnění přiměřeně zvýšit.*
- § 2951 odst. 2 NOZ
 - *(2) Nemajetková újma se odčiní přiměřeným zadostiučiněním. Zadostiučinění musí být poskytnuto v penězích, nezajistí-li jeho jiný způsob skutečné a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy.*
 - často omluva
 - institut konstatování – soud řekne, že tím a tím došlo k neoprávněnému zásahu do toho a toho, četně se něco podobného používá při nemajetkové újmě ve správním právu
 - odčinění konstatováním/ určením neoprávněného zásahu
 - institut zadostiučinění – jeho promlčitelnosti v případech, že nejsou poskytovány peníze – náhrada škoda a analogicky nárok na odčinění nemajetkové újmy, se promlčuje

Zadostiučinění

- váží se, zda způsob odčinění je přiměřený, rozhoduje se o výši
- primárně musí plnit fci satisfakční
- odčiňuje to, co bylo neoprávněným zásahem založeno
- druhotně fce preventivní a sankční

Úrok z prodlení z peněžitého zadostiučinění

- neposkytují se
 - soudy říkaly, že vzhledem k tomu, že až do konce sporu žalovaný neví, kolik má platit, tak je v této situaci v zásadě na místě, aby nebyl v prodlení
- protiargument – při určování výše přihlíží se i k chování, ke kterému dojde po zásahu u žalovaného

PERIODICKÝ TISK

- tiskovina, která je vydávána nejméně dvakrát v kalendářním roce
- tiskový zákon reguluje jen hmotný periodický tisk
- negativně vymezeno – vůbec se nevztahuje na to, co vychází jen v elektronické podobě
- jen na území České republiky – vnitrostátní médium; distribuci ze zahraničí to neupravuje
- **vydavatel**
 - fyzická/ právnická osoba vydávající periodický tisk předem neurčenému počtu lidí
 - odpovídá za obsah - § 4 Tiskového zákona (46/2000 Sb.)
 - za obsah reklamy a inzerce neodpovídá – za to odpovídá ten, kdo to zadal

- **zakládání vlastního periodického tisku**
 - k vydávání není potřeba speciální státní souhlas nebo něco podobného
 - pouze princip evidenční – musíme předem ohlásit některé nezbytné údaje týkající se našeho periodika
 - název periodického tisku
 - obsahové zaměření tisku
 - četnost vydávání (periodicita)
 - údaje o regionálních mutacích
 - název, adresa sídla a identifikační číslo vydavatele, je-li vydavatel právnickou osobou; nebo jméno, příjmení, bydliště a rodné číslo vydavatele, bylo-li přiděleno, jinak datum narození, je-li vydavatel fyzickou osobou
 - je-li vydavatel fyzickou osobou, která vydává periodický tisk na základě živnostenského oprávnění, pak také jeho obchodní firmu, identifikační číslo a adresu místa podnikání, liší-li se od bydliště
 - zanesení do veřejně přístupné evidence – stránky Ministerstva kultury ČR
 - na každé rozmnoženině – četnost, místo vydání, vydavatel a sídlo/bydliště, název, číslo a den vydání, evidenční číslo udělené ministerstvem kultury, označení regionální mutace (je-li tisk vydáván v periodických mutacích)
 - pokud periodický tisk neobsahuje tuto tiráž, tak nesmí být vůbec rozšiřován
- pokud se v daném periodickém tisku objeví údaj, který nějakou fyzickou nebo právnickou osobu může poškodit, pak tiskový zákon nezávisle na osobnostně-právních regulacích upravuje **právo na odpověď**
 - odpověď spočívá v tom, že žádáme po vydavateli, abychom mohli písemně odpovědět v periodiku a dementovat to, co tam napsali
 - odpověď se musí omezit pouze na skutkové tvrzení
 - musí být přiměřená rozsahu sdělení
 - v praxi je toto velmi složité – musí se vybrat tvrzení, která jsou skutková
 - pokud jde ale o hodnocení a osobní názory, ty nelze napadnout právem na odpověď (není ale vyloučena žaloba na ochranu osobnosti)
 - osmidenní lhůta pro vydavatele, je povinen vydat od obdržení žádosti na vydání odpovědi, když ji neuveřejní – patnáct dní na podání žaloby
 - přejatá citace je nenapadnutelná
- **právo na dodatečné sdělení**
 - když o někom referuji, že proti němu bylo zahájeno řízení, které ještě nebylo skončeno, tato osoba má po skončení právo na to, aby bylo vydáno, jak řízení dopadlo, lhůty jsou obdobné jako u práva na odpověď
 - **právo na doplňující informace**
 - §11a Tiskového zákona
- **ochrana zdroje a obsahu informací**
 - §16 Tiskového zákona
 - osoba, která se podílela na získávání nebo zpracování informací pro uveřejnění, má právo na odepření prozrazení svého zdroje

Povinnosti vydavatele:

- vydavatel je povinen dodat bezplatně do sedmi dnů stanovený počet výtisků:
 - Národní knihovně České republiky
 - Moravské zemské knihovně v Brně
 - knihovně Národního muzea v Praze
 - Ministerstvu kultury

- Parlamentní knihovně,
 - každé krajské knihovně
 - Městské knihovně v Praze
 - a v případě periodického tisku, který je vydavatelem určen pro nevidomé nebo slabozraké, také Knihovně a tiskárně pro nevidomé K. E. Macana v Praze
- je-li periodický tisk vydáván v regionálních mutacích, vydavatel splní svoji povinnost dodání povinného výtisku takového periodického tisku krajské knihovně příslušné podle označení regionální mutace a dodáním regionálních mutací Státní technické knihovně v Praze
 - povinný výtisk musí být bezvadný

ČTK

- zřízena zákonem
- nakládá z vlastním majetkem
- nezávislá na státu
- posláním je poskytovat zpravodajství z ČR a zahraničí
- vlastní síť poboček a zpravodajů
- nesmí sama provozovat rozhlasové a televizní vysílání, poskytuje k dalšímu užití informace české televizi a rozhlasu a jiným subjektům
- kontrolní rada odpovědná PS, volení PS, platí zde zase neslučitelnost fcí člena této rady s některými ostatními fcemi

ELEKTRONICKÁ MÉDIA

Veřejnoprávní úprava elektronických médií

- hlavní znaky elektronických médií
 - elektronická média se ke svým recipientům dostávají elektronickou cestou
 - s nástupem digitálních technologií se nám toto rozdělení do určité míry stírá
- založena na digitalizaci obsahu

vysoká míra rozdílnosti regulace jednotlivých médií

- printová média
 - regulace velmi nízká
 - povinností je relativně málo
 - elektronická média
 - regulace je velmi přísná
 - hlavně z dnes již historických důvodů
 - digitální média
 - regulován jen velmi malý segment – služby na vyžádání – Zákon o mediálních službách na vyžádání
 - zbytek regulován jen velmi málo, leckdy systém *notice and take down* – třeba na YouTube není možné zkontrolovat každé video, pokud to video ale někdo nahlásí, musí YouTube zareagovat
-

- v době vzniku poměrně málo cest, jak se dostat k zákazníkovi – limitováno vlnovými délkami
- to se změnilo s nástupem digitalizace, vlny jsou rozsekány, z jednoho pásma přibližně šest nových
- dnes již asi není potřebná tak vysoká míra regulace
- Směrnice o audiovizuálních mediálních službách má ambici pokrýt i část internetu (audiovizuální mediální služby), nahrazuje směrnici Televize bez hranic (TVWF)

- duální systém – existují vedle sebe jak média soukromoprávní tak veřejnoprávní
- **veřejnoprávní média**
 - veřejné právo
 - na základě zákona mají oprávnění k vysílání
 - z rozhlasových a televizních poplatků (koncesionářských, plošná daň pro všechny, musí platit každý, kdo má televizní přijímač; stabilní příjem, ale poměrně nespravedlivý, z toho důvodu se různě v Evropě přebíhá k jinému modelu – BBC – zachoval by se do jisté míry nějaký poplatek, nicméně prémiový obsah by byl potom zpoplatňován), jen málo financována z vlastní činnosti (reklama apod.)
 - reklama připuštěna v malé míře, TV musí odvádět do fondu české kinematografie
- **soukromoprávní**
 - soukromé právo
 - k vysílání je opravňuje licence
 - licenční řízení končí vydáním rozhodnutí, že se jednomu z účastníků licence uděluje a ostatním účastníkům licence neuděluje

Po televizní krizi

- Radu pro televizní a rozhlasové vysílání volí z návrhů spolků odrážející různé zájmové, kulturní a národnostní a jiné skupiny obyvatel (kromě politických stran) Poslanecké sněmovna
- byl návrh, že by o koncesionářských poplatcích nerozhodoval Parlament, ale aby tato výše byla spíš vázána na inflaci apod., to zatím neprošlo
- minulé volební období se objevila snaha ministerstva kultury a spravedlnosti, a to sice aby rady nebyly formovány právě PS, ale různými spolky

Vyváženost vysílání

- hledí se na to, aby celé vysílání jako celek bylo vyvážené
- tato ustanovení byla do určité míry negována praxí NSS – objektivní a vyvážené musí být i jen část pořadu

Povinnosti

- vysílat svobodně na vlastní účet vlastním jménem
- sankce za porušení těchto povinností ukládá Rada pro rozhlasové a televizní vysílání – pracuje s pojmy *objektivita* a *vyváženost*
- oddělena fakta od hodnotících úsudků
- u toho, co je objektivní, může být posuzována pravdivost
- pokud se důsledně dodržuje to rozlišení, neměl by to být problém
- má být vyslyšena i druhá strana

Události zvýšeného zájmu veřejnosti

- pokud někdo získá exkluzivní práva, musí poskytnout ostatním televizím možnost se události zúčastnit, aby si mohli natočit aspoň urč. počet vteřin do zpravodajství, pokud to není technicky možné, tak alespoň část uvolnit

Události značného společenského významu

- ministerstvo kultury určuje svou vyhláškou
- LOH, ZOH, MS ve fotbale (finále a semifinále), MS v ledním hokeji
- ostatním televizním a rozhlasovým stanicím je povinnost poskytovat aspoň část pořadu

Provozovatelé vysílání v kabelových systémech musí bezplatně šířit signál programů, které určí Rada pro televizní a rozhlasové vysílání

Provozovatelé regionálního vysílání

- sdružování do sítí
- stejným obsahem pokrývají větší počet obyvatel
- zároveň snižují náklady na výrobu pořadů, které mají být vysílány

Lex Babiš

- politik vlastní relativně velkou mediální skupinu
- zákon byl napaden u ústavního soudu, ale v současné době platí

Podpora evropské nezávislé tvorby

- ze směrnice
- tam, kde je to možné, tam má být zachována tato podpora evropských děl a tvorby
- pro většinu televizních stanic to už dneska není problém - opojení z americké tvorby skončilo
- kvóty jsou dnes poměrně snadno splnitelné
- jenže jsou stanice, které se soustředí na filmovou tvorbu – tam je to těžké, protože světová kinematografie je ovládána americkou tvorbou
- nezávislá díla
 - díla, která jsou vyrobena producentem, který není provozovatel vysílání
 - provozovatel vysílání si u „nezávislého“ producenta něco objedná a pak to vysílá

Dohled

- rada pro rozhlasové a televizní vysílání na to dohlíží
 - ukládá sankce (nejprve upozornění a pak až sankce)
 - různé pokuty
 - odnětí licence nebo zrušení registrace (pokud se jedná o převzaté vysílání) – nejsilnější sankce
 - sankce likvidační
 - licence pro rozhlasové a televizní vysílání je udělována na 12, resp. 8 let
 - častější je, že licence není prodloužena, na což je jinak právní nárok

Zákon o České televizi

- ČT je právnickou osobou zřízenou zákonem
- nezávislá na státu
- hospodáří s vlastním majetkem
- je právnickou osobou samostatnou
- způsobilost k právnímu jednání
- stát neodpovídá za závazky ČT a obráceně
- musí dbát na všechny skupiny obyvatel
- má provádět vlastní výrobu a vysílání
- celoplošný charakter – pokrytí alespoň 95% obyvatelstva ČR – přiděleny příslušné kmitočty
- **organizační struktura**
 - nejvyšším orgánem je rada ČT
 - je odpovědná Poslanecké sněmovně
 - členové jsou voleni Sněmovnou
 - řada kvalifikačních ustanovení – nesmí být členy nějakého občanského sdružení nebo politického sdružení, inkompatibilita s ústavními funkcemi
 - rada samotná volí generálního ředitele ČT
- financována z koncesionářských poplatků a vlastní podnikatelský činnost

Zákon o Českém rozhlasu

- právnická osoba, zase nezávislá na státu
- služba veřejnosti
- vyvážená nabídka
- vlastní výroba
- vlastní síť zpravodajů
- musí dopadat celoplošně – 95% obyv. ČR???
- rada volená Sněmovnou a je jí odpovědná
- generální ředitel
- rozhlasové poplatky a vlastní podnikatelská činnost

Poplatky

- koncesionářské poplatky nemají nic společného s licenčními poplatky – nezávislé instituty
- televizní a rozhlasový poplatek
- poplatníkem je
 - vlastník daného přijímače
 - uživatel přijímače
 - provozovatel dopravního prostředku, ve kterém je zabudován přijímač
- fyzická osoba nepodnikatel platí z jednoho přijímače
 - 135 Kč za televizi, 45 Kč za rozhlas
- právnická osoba nebo podnikatel platí z každého jednotlivého zařízení poplatek
- osvobození jsou nemajetní

SVOBODA SLOVA, PRÁVO NA INFORMACE, PRÁVO NA OCHRANU SOUKROMÍ V ŠIRŠÍM SLOVA SMYSLU, PRÁVO NA OCHRANU OSOBNOSTI V UŽŠÍM SLOVA SMYSLU

Úmluva o ochraně základních práv a svobod – Evropský soud pro lidská práva

- **čl 8** – ochrana soukromí
 - okruh osobnostních statků, které trpí při útocích ze strany ústního projevu
 - soukromí ve smyslu čest a dobrá pověst, důstojnost, soukromí člověka
- **čl. 10** – svoboda slova, projevu a práva na informace
- **oba články mají stejnou sílu**
- ochrana osobnosti – jde o přirozená osobnostní práva člověka, právnické osoby nemají osobnost, tam se chrání dobré jméno apod.
- je irelevantní, jestli jsou to občané naší nebo cizí země nebo apatridé
- osobnost člověka a ochrana osobnosti nezahrnuje jen čest apod., ale všechna práva člověka – ochrana života, zdraví etc.
- Při konfliktu je třeba zkoumat, zda zásah do osobnostních práv je objektivně způsobilý udělat újmu na osobnosti
- Důležité je rozdělení na skutková tvrzení a na hodnotící soudy

Skutková tvrzení

- taková tvrzení, která sdělují objektivní informace, tvrzení o skutkovém stavu, zpravodajství ve své typické podobě
- jsou pravdivá nebo nepravdivá – posuzuje se pravdivost
 - důkaz pravdy
 - důkazní břemeno nese žalovaný

- neprokazují se negativní skutková tvrzení – neprokazuje se to, co není
- ve Spojených státech to tak nefunguje – ochrana svobody slova a novinářů je natolik silná, že tam je naopak na žalobci, aby dokázal, že to, co o něm bylo sděleno je nepravdivé

Hodnotící soudy

- hodnotící soudy – názory na to, co se stalo – reakce na nějaký skutkový stav či událost
- u hodnotících soudů platí presumpce jejich oprávněnosti/správnosti
- presumuje se, že ten, kdo vyřkl nějaký hodnotící soud, je v právu
- záleží na žalobci, aby obhájil, že bylo vyřčeno něco špatného, aby obhájil, že presumpce neplatí
- žalovaný ale musí říct, proč hodnotící soud vyřkl, čím je hodnotící soud obecnější, tím méně má žalovaný povinnost jej vysvětlovat (například hodnotící soudy vztahující se k uměleckým projevům – pokud nějaký kritik vyjádří svůj názor na to, jak nějaký herec pojal nějakou roli, pak jsou hodnotící soudy skoro neomezené)
- hodnotící soudy, které jsou konkrétnější – pokud jsou potom způsobily poškodit žalující osobu, pak musí žalovaný vysvětlovat
- právo na kritiku, ale zároveň hovoříme o tom, že je-li ta kritika založena na skutečnosti, pak je na žalovaném, aby kritiku vysvětlil a případně dokázal
- hodnotící soudy jsou i nadávky (a mohou být i oprávněnou kritikou)
- karikatury
 - forma hodnotícího soudu, většinou kritický hodnotící soud, který je nějak stylizován, často má být humorný
 - karikovat je dovoleno leckoho, ale má svoje meze, nesmí být intenzivním excesem
 - karikatury se soudí zřídka
- teorie intenzivního excesu – pokud je hodnotící soud excesivní, pak taková kritika není oprávněná
- každá kritika by měla být vyjádřena slušně, neměla by používat vulgarismy, neměla by se dotýkat důstojnosti člověka, preferuje se argumentace *ad rem* vůči argumentaci *ad personam*
- skutková tvrzení (pravdivá) poškozující osobnost člověka
 - záležitosti týkající se intimní sféry člověka
 - platí princip informačního sebeurčení ve vztahu k záležitostem intimního rázu
 - informační sebeurčení = každý má právo obecně rozhodnout sám, co z jeho intimní sféry bude učiněno veřejným
 - ale! exponové osoby – osoby veřejného zájmu
 - osoby veřejného zájmu – třeba politici, úředníci, soudci, advokáti, popř. čekatel na tyto fce, jakožto i umělci, a to, co upoutá veřejnou pozornost
 - tam se zužují mantinely jejich osobnostní sféry a práva na jejich informační sebeurčení
 - společnost při posuzování této otázky má podobu pyramidy – na vrcholu celostátní politici – nedotknutelná sféra je velmi úzká, téměř neexistující – lze referovat o zdravotním stavu, ale vždy jde o to, aby to bylo ve veřejném zájmu
- hybridní výrok – jak skutkové tvrzení, tak i hodnotící soudy
 - nic zásadního se nemění, pokud existuje, tak se k tomu výroku přistupuje přesně tak – k tomu, co je skutkové tvrzení, tak se k tomu přistupuje jako ke skutkovému tvrzení a u hodnotícího soudu jako u hodnotícího soudu

Informace o trestním řízení

- presumpce neviny
 - vertikální – stát má presumovat nevinu jeho občana
 - horizontální – společnost má také presumovat nevinu spoluobčana
- platí, že není možno o podezřelých osobách referovat jako o pachatelích této věci
- musí být zřejmé, že osoba je z hlediska práva stále nevinná
- právo na **dodatečné sdělení**

Když se zjistí, že došlo k neoprávněnému zásahu do osobnostních práv osoby, možnosti obrany

- žaloba
 - aby se zdržel nějakých konkrétních tvrzení, která poškozují jeho osobnostní práva – zdržovací nárok - negatorní
 - nárok odstraňovací – restituční
 - u těchto nároků se nevyžaduje zavinění,
 - nároky odškodňovací:
 - upraveny v oddíle Závazky z deliktů v NOZ
 - nárok na satisfakci morální – omluva
 - nárok na satisfakci finanční – peníze, je možné je požadovat tehdy, pokud je morální satisfakce nedostatečná, pokud bylo zasaženo do zdraví nebo do práva na rodinný život, pokud došlo k úmrtí v rodině například, nebo pokud došlo k zasažení do cti prostřednictvím celostátních médií
 - odškodňování při zásahu do cti apod.
 - Řád set tisíc, nejvyšší jsou do jednoho milionu – liší se země od země
 - fce peněžitého odškodnění
 - odškodňovací
 - preventivně-sankční – u poškozování osobnostních vztahů je to velmi časté, aby se jim nevyplatilo platit nižší zadostiučinění, pokud se specializují na poškozování osobnostních vztahů (bulvár apod. - vynáší jim to tolik, že se jim vyplatí to porušovat)
 - přiznané částky nesmí působit jako tzv. chilling efekt – částky by neměly být tak vysoké, aby žurnalisty odrazovaly od investigativní činnosti
 - v ostatních případech by měla být dostatečná satisfakce morální
 - určení soudem, že nějakým jednáním bylo zasaženo do práv – takové určení může požadovat každý, jde o určovací žalobu zvláštní, když nechce od žalovaného nic, jen chce, aby soud sdělil, že to, co o něm bylo řečeno, není pravda
 - primárně uplatňují u tzv. lustračních sporů – na určení, že konkrétní osoba byla neoprávněně evidována jako spolupracovník Státní bezpečnosti – obdrží negativní lustrační potvrzení

AUTORSKÉ PRÁVO

- **tisk**
 - periodické publikace – Tiskový zákon
 - neperiodické publikace – Zákon o neperiodických publikacích
- **televize a rozhlas** – Zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání
- **internet** – řada předpisů - §18 autorského zákona; 480/2004 O některých službách informační společnosti
- autorský zákon č. 121/2000 Sb.
- určení konkrétního mediálního produktu – časopis, článek, TV videoklip, multimediální prezentační produkt
- mediální produkty se pořizují, aby byly užívány – tedy rozmnožovány, rozšiřovány, sdělovány veřejnosti (vysílány, provozovány, předváděny nebo jinak uváděny na veřejnosti)
- **dopady absence potřebných oprávnění**
 - ohrožení nebo porušení autorských práv

- **tvorba a užití mediálního produktu**
 - vydavatel – provozovatel TV si buď pořídí sám, nebo nechá pořídít jinou osobou
 - pokud sám, pak je v přímém vztahu s autory – buď jeho zaměstnanci – pracovní smlouva, nebo s externisty smlouvy o dílo
 - pokud si objedná pořízení produktu na klíč u reklamní agentury, není v přímém vztahu s autory, ale uzavírá coby objednatel smlouvu o dílo, popř. smlouvu licenční s touto agenturou, která je v přímém vztahu s autory
 - na začátku je vždycky nějaký nápad/ námět – holý námět není chráněn AZ
 - koncepce, scénář, vytvoření produktu, užití produktu, využití produktu koncovým uživatelem

Předměty autorskoprávní ochrany užívané v médiích a jejich autoři:

- ve všech médiích se používají předměty autorskoprávní ochrany
 - autorská díla, umělecké výkony, zvukové a zvukově obrazové záznamy, rozhlasové a televizní vysílání, databáze
- autorské dílo
 - dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoliv objektivně smyslově vnímatelné v podobě včetně podoby elektronické trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam
- druhy děl:
 - díla slovesná, divadelní, výtvarná, kartografická, hudební, audiovizuální, díla architektonická, díla užitého umění – demonstrativní výpočet §2 odst. 1 AZ

Autorské dílo

(1) Předmětem práva autorského je dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoliv objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam (dále jen "dílo"). Dílem je zejména dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické, dílo choreografické a dílo pantomimické, dílo fotografické a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické, dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické a sochařské, dílo architektonické včetně díla urbanistického, dílo užitého umění a dílo kartografické.

(2) Za dílo se považuje též počítačový program, fotografie a výtvar vyjádřený postupem podobným fotografii, které jsou původní v tom smyslu, že jsou autorovým vlastním duševním výtvozem. Databáze, která je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním výtvozem a jejíž součásti jsou systematicky nebo metodicky uspořádány a jednotlivě zpřístupněny elektronicky či jiným způsobem, je dílem souborným. Jiná kritéria pro stanovení způsobilosti počítačového programu a databáze k ochraně se neuplatňují.

(3) Právo autorské se vztahuje na dílo dokončené, jeho jednotlivé vývojové fáze a části, včetně názvu a jmen postav, pokud splňují podmínky podle odstavce 1 nebo podle odstavce 2, jde-li o předměty práva autorského v něm uvedené.

(4) Předmětem práva autorského je také dílo vzniklé tvůrčím zpracováním díla jiného, včetně překladu díla do jiného jazyka. Tím není dotčeno právo autora zpracovaného nebo přeloženého díla.

(5) Sborník, jako je časopis, encyklopedie, antologie, pásma, výstava nebo jiný soubor nezávislých děl nebo jiných prvků, který způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu splňuje podmínky podle odstavce 1, je dílem souborným.

(6) Dílem podle tohoto zákona není zejména námět díla sám o sobě, denní zpráva nebo jiný údaj sám o sobě, myšlenka, postup, princip, metoda, objev, vědecká teorie, matematický a obdobný vzorec, statistický graf a podobný předmět sám o sobě.

- quasidílo - § 2 odst. 2 AZ
 - za autorské dílo se považuje též počítačový program, je-li původní v tom smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvozem. Databáze, který je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním výtvozem a jejichž součástí jsou systematicky nebo metodicky uspořádány a jednotlivě zpřístupněny elektronicky či jiným způsobem, je dílem souborným
 - fotografie
 - chráněny jako dílo fotografické – dokumentární, reportážní....

Databáze

- soubor nezávislých děl, údajů nebo jiných prvků systematicky nebo metodicky uspořádaných a individuálně přístupných elektronickými nebo jinými prostředky, bez ohledu na formu jejich vyjádření
- zvláštní práva k databázi přísluší pořizovateli databáze, pokud pořízení, ověření nebo předvedení obsahu databáze představuje kvalitativně nebo kvantitativně podstatný vklad bez ohledu na to, zda databáze nebo její obsah jsou předmětem autorskoprávní nebo jiné ochrany (§ 88a odst. 1 AZ)
- pořizovatel databáze má **právo na vytěžování** (= přepis) nebo na **zužitkování** (zpřístupnění) **celého obsahu** databáze nebo její kvalitativně nebo kvantitativně podstatné části a právo udělit jinému oprávnění k výkonu tohoto práva (§ 90 odst. 1 AZ)
- opakované a systematické vytěžování nebo zužitkování nepodstatných částí obsahu databáze a jiné jednání, které není běžné, přiměřené a je na újmu oprávněným zájmům pořizovatele databáze, není dovoleno (§ 90 odst. 5 AZ)
- Autorský zákon se vztahuje jak na dílo dokončené, tak i části a názvy například jednotlivých částí apod.
- autorským dílem je též dílo souborné jako je sborník, časopis, encyklopedie, antologie, pásmo, výstava nebo jiný soubor nezávislých děl nebo jiných prvků, který způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu splňuje podmínky podle odstavce 1 (§2 odst. 5 AZ)
- vnější a vnitřní ochrana
- vnitřní – například název je chráněn v rámci množiny díla
- autorský zákon upravuje i ochranu tvůrčích zpracování díla jiného, kam patří i překlady děl do jiných jazyků – zde právo autora, jehož dílo je překládáno, a potom i právo autora, který překládá
- zákon upravuje výjimky z ochrany ve veřejném zájmu
 - tam, kde je veřejný zájem na výluce z ochrany
 - řadíme tam mince, bankovky a podobná díla

Autorská díla a jiné předměty autorskoprávní ochrany v médiích

- tisk
 - autorský díla zejména slovesní – články, reportáže; výtvarná – grafická díla, logotypy, grafický úprava např. novin, časopisu, knih, bookletů a databáze – jako jsou noviny a časopisy
 - v rámci periodické publikace – například časopisu – články, fotografie, ilustrace, grafický úprava, časopis sám o sobě může být databáze
 - v rámci neperiodické publikace – např. knihy – slovesné dílo – text, popř. s fotografiemi a ilustracemi; grafická úprava včetně přebalu
- televize
 - autorský díla slovesná, výtvarná a grafická
 - audiovizuální díla – vč. děl audiovizuálně užitých – scénář, kamera, hudební díla, střih
 - umělecké výkony
 - zvukové záznamy
 - zvukově obrazové záznamy

- databáze
- televizní vysílání
- rozhlas
 - autorská díla zejména slovesná, hudební
 - umělecké výkony, zvukové záznamy, databáze – rozhlasové vysílání
- internet – zejména slovesná díla, výtvarná díla, grafický, fotografie...

Autor

- fyzická osoba, která vlastní tvůrčí činností vytvořila dílo a které vyhovuje pojmovým znakům:

§ 5

Autor

(1) Autorem je fyzická osoba, která dílo vytvořila.

(2) Autorem díla souborného je fyzická osoba, která je tvůrčím způsobem vybrala nebo uspořádala; tím nejsou dotčena práva autorů děl do souboru zařazených.

- díla více autorů (platí solidarita):
 - dílo spoluautorské - §8 AZ
 - § 8

Spoluautoři

(1) Právo autorské k dílu, které vzniklo společnou tvůrčí činností dvou nebo více autorů do doby dokončení díla jako dílo jediné (dílo spoluautorů), přísluší všem spoluautorům společně a nerozdílně. Na újmu vzniku díla spoluautorů není, lze-li výsledky tvůrčí činnosti jednotlivých spoluautorů do díla odlišit, pokud tyto nejsou způsobilé samostatného užití.

(2) Spoluautorem není ten, kdo ke vzniku díla přispěl pouze poskytnutím pomoci nebo rady technické, administrativní nebo odborné povahy nebo poskytnutím dokumentačního nebo technického materiálu, anebo kdo pouze dal ke vzniku díla podnět.

(3) Z právních úkonů týkajících se díla spoluautorů jsou oprávněni a povinni všichni spoluautoři společně a nerozdílně.

(4) O nakládání s dílem spoluautorů rozhodují spoluautoři jednomyslně. Brání-li jednotlivý autor bez vážného důvodu nakládání s dílem spoluautorů, mohou se ostatní spoluautoři domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle soudem. Domáhat se ochrany práva autorského k dílu spoluautorů před ohrožením nebo porušením může i jednotlivý spoluautor samostatně.

(5) Není-li dohodnuto mezi spoluautory jinak, je podíl jednotlivých spoluautorů na společných výnosech z práva autorského k dílu spoluautorů úměrný velikosti jejich tvůrčích příspěvků, a nelze-li tyto příspěvky rozeznat, jsou podíly na společných výnosech stejné.

- dílo souborné
- spojení děl
 - kolektivní dílo §59 AZ
- osoba právnická – vždy odvozený subjekt práva autorského

- §6 AZ zákonná domněnka o autorský – za autora se považuje osoba, jehož pravé jméno se objevuje u díla – má důkazní význam jen

Autorské dílo

- vzniká v okamžiku, kdy je dílo vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě
- v subjektivním smyslu
 - postmortální ochrana - §11 AZ (70 let po smrti autora)
 - výlučná práva osobnostní (morální) – právo na vydání díla, právo na autorství, právo na označení jeho autorství, právo na nedotknutelnost díla – zásahy do díla apod.; nikdo nesmí snižovat hodnotu jeho díla nějakým zásahem – i když autor povolí úpravy
 - autor má právo autorského dohledu - §11 odst. 3
 - zásada – osobnostní práva jsou bytostně spjata s osobou autora, nedají se zcizit apod.
- Výlučná práva majetková – právo dílo užít a jiná majetková práva
 - §12 a násl. AZ
 - licence – oprávnění dílo užít

Obecná doba trvání majetkových práv – po dobu autorova života a 70 let po jeho smrti; platí, není-li stanovena doba zvláštní

Bez udělení oprávnění smlouvu lze dílo užít jen tak, jak to umožňuje zákon – volná díla, veřejný zájem, zákonné licence

Obecná licence, pokud se nesjednají nějaké zvláštní podmínky, platí jen po dobu jednoho roku a to jen v ČR (třeba když si koupíme nějaký počítačový program apod.)

Třístupňový test - §29 odst. 1 AZ

- volná užití i zákonné licence lze uplatnit pouze (i) ve zvláštních případech stanovených v autorském zákoně a (ii) pouze tehdy, pokud takové užití díla není v rozporu s běžným způsobem užití díla a (iii) ani jím nejsou nepřiměřeně dotřeny oprávnění zájmy autora (§29 odst. 1 AZ)

Zákonné licence:

- zásadní je citace
 - malé nebo velké citační licence; malé citace – v odůvodněné míře se mohou používat výňatky z díla jiného autora ve svém díle
- licence výstavní, licence k propagaci výstavy
- licence k užití díla trvale umístěného na veřejného prostranství

Tvorba autorského díla

- bez právního důvodu (do šuplíku) či dílo preexistentní – užití v závislosti na typu média – svobodně a bezúplatně
 - zásada licence/ licenční smlouvy, v prostředí internetu často veřejné licence CC – Wikipedie; otázka poskytnutí licence
- na základě pracovněprávního vztahu – dílo zaměstnanecké - §58 AZ
- autorské dílo na objednávku – licenční smlouva - §61 AZ, §2586 a násl. OZ, licenční smlouva

Zaměstnanecká díla

§58 AZ

- zaměstnanecké dílo je dílo, které autor vytvořil ke splnění povinností vyplývajících z pracovněprávního či služebního vztahu k zaměstnavateli nebo z pracovního vztahu mezi družstvem a jeho členem - §58 odst. 1 AZ
- není-li jiné dohody mezi autorem a zaměstnavatelem, vykonává majetková autorská práva zaměstnavatel - §58 odst. 1 AZ – a to svým jménem a na svůj účet
- právo výkonu vzniká a zaniká zaměstnavateli se vznikem a zánikem majetkových autorských práv k zaměstnaneckému dílu
- zaniká až po 70 letech po smrti autora
- nedojde-li mezi autorem a zaměstnavatelem ke sjednání odchylné dohody do okamžiku vzniku díla, vznikne právo výkonu zaměstnavateli ze zákona (*ex lege*) v plném rozsahu zcela nezávisle na vůli autora či zaměstnavatelem v případě skončení pracovněprávního či služebního vztahu
- autor má právo na přiměřenou dodatečnou odměnu – pokud se mzda dostane do významného nepoměru k zisku z využití práv ze zaměstnaneckého díla
- počítačové programy, databáze a kaligrafická díla – považují se za zaměstnanecká i pokud byla vytvořena autorem na objednávku - §58 odst. 7, §59 odst. 2 AZ – nevyvratitelná domněnka postavení zaměstnance
- AZ se vztahuje na zaměstnanecká díla vytvořená po 1. 12. 2000 bez ohledu na to, kdy byla uzavřena pracovní smlouva, u počítačových programů a databáze a fotografie i díla vytvořená předtím

Díla na objednávku

- díla uveřejněná na základě smlouvy o dílo
- autorský zákon pouze upravuje že může objednatel použít k účelům, které vyplývají ze smlouvy, pokud by šlo o užití nad, musí uzavřít licenci
- užití autorem samým – autor sám může užít dílo sám, ale nesmí to být v rozporu s oprávněnými zájmy objednatele
- licence
 - autor uděluje oprávnění k výkonu právo užít jiné osobě smlouvou - §12 odst. 1 AZ
 - jednotný smluvní typ – licenční smlouva (od 1. 1. 2014 jednotný úprava pro celou oblast práv k nemotným statkům, resp. duševnímu vlastnictví - §2358 až §2389 OZ, speciální úprava pro autorské licenční smlouvy - § 2371 až § 2386 AZ
 - veřejná licence – způsob licencování spjatý s prostředím internetem, jde o nevýhradní neformální bezúplatné licence k užití díla – poskytované autorem popř. jiným nositelem práv po celou a na celou dobu ochrany díla – neurčitěmu okruhu osobnost opravňující nabyvatele dílo dále (vy)užívat i zpřístupňovat veřejnosti – šířit
 - licenční smlouva – smlouva, jíž autor – poskytovatel licence – poskytuje nabyvateli oprávnění k výkonu jeho práva dílo užít v původním nebo zpracované či jinak změněné podobě, a to určitým způsobem nebo všemi způsoby užití, v rozsahu omezeném nebo neomezeném, a nabyvatel se zavazuje, není-li ujednáno jinak, poskytnout poskytovateli odměnu
 - licenční smlouva je zásadně úplatná, ale je možná i bezúplatnost – musí to být výslovně uvedeno
 - kogentní ustanovení – právo na přiměřenou odměnu
 - licence zaniká smrtí fyzické osoby autora nebo právnické osoby nabyvatele bez právního nástupce

AUTORSKOPRÁVNÍ, SOUTĚŽNÍ A ETICKÉ ASPEKTY PŘEBÍRÁNÍ OBSAHU V TRADIČNÍCH MÉDIÍCH A NA INTERNETU

Tisk

- dotčená práva
 - autorské

- právo vydavatele k periodiku jako databázi
- aktuálně v rámci EU – návrh zavedení zvláštního práva vydavatele
- regulace
 - tiskový zákon + obecné předpisy
 - povinná evidence u MK ČR
- odpovědnost
 - za obsah periodického tisku odpovídá vydavatel (§4 TiskZ)
 - vydavatel neodpovídá podle TiskZ za pravdivost údajů obsažených v reklamě a v inzerci (ale musí hlídat, jestli ta reklama není jako taková nelegální) uveřejněné v periodickém tisku (§5 TiskZ)
- profesní organizace
 - unie vydavatelů – www.uvdt.cz
 - ABC ČR Kancelář ověřování nákladu tisku (www.abccr.cz)

Vysílání

- dotčená práva
 - autorské + práva související s právem autorským
 - právo vysílatele k vlastnímu vysílání
- regulace
 - zákon o provozování vysílání + obecné předpisy
 - Rada pro rozhlasové a televizní vysílání – orgán dohledu
 - pro pozemní vysílání licence udělovaná RRTV
- odpovědnost
 - provozovatel je povinen provozovat vysílání vlastním jménem, na vlastní účet a na vlastní odpovědnost a nést odpovědnost za obsah vysílání

Internet

- dotčená práva
 - autorské a právo provozovatele k webu jako databázi
- regulace
 - pro AVMS zákon č. 132/2010 Sb. O audiovizuálních mediálních službách na vyžádání
 - Rada pro rozhlasové a televizní vysílání – orgán evidence dohledu nad AVMS
- odpovědnost
 - podle obecných předpisů vyjma AVMS – speciální úprava
 - omezení odpovědnost – obsah ukládaný třetími osobami – user generated content - §5 zákona 480/2004 Sb. - soc. sítě, diskuze, blogy...
 - sdružení pro internetový rozvoj

Související práva

- právo **výkonného umělce** k jeho uměleckému výkonu

= výkon herce, zpěváka, hudebníka, tanečníka, dirigenta, sbormistra, režiséra nebo jiné osoby, která hraje, zpívá, recituje, předvádí nebo jinak provádí umělecké dílo a výtvořiny tradiční lidové kultury (§ 67 odst. 1 AZ)

- právo **výrobce zvukového záznamu** k jeho záznamu
= výlučně sluchem vnímatelný záznam zvuků výkonu výkonného umělce či jiných zvuků, nebo jejich vyjádření (§ 75 odst. 1 AZ)
- právo **výrobce zvukově obrazového záznamu** k jeho záznamu
= záznam audiovizuálního díla nebo záznam jiné řady zaznamenaných, spolu souvisejících obrazů vyvolávajících dojem pohybu, ať již doprovázených zvukem, či nikoli, vnímatelných zrakem, a jsou-li doprovázeny zvukem, vnímatelných i sluchem (§ 79 odst. 1 AZ)
- právo **rozhlasevého nebo televizního vysílatele** k jeho vysílání
= výsledek šíření zvuků nebo obrazů a zvuků nebo jejich vyjádření rozhlasem nebo televizí pro příjem veřejností (§ 83 odst. 1 AZ)
- **! Souběh ochrany (§ 105 AZ):** Právo autorské není dotčeno právy souvisejícími s právem autorským ani právem pořizovatele databáze k jím pořizené databázi.

Základní princip autorského práva

- § 12 odst. 1 AZ: autor má právo své dílo užít v původní nebo jiným zpracované či jinak změněné podobě, samostatně nebo v souboru anebo ve spojení s jiným dílem či prvky a udělit jiné osobě smlouvou oprávnění k výkonu tohoto práva; jiná osoba může dílo užít bez udělení takového oprávnění pouze v případech stanovených tímto zákonem
- (vztahuje nejen na dílo jako celek, ale i jeho části)

Citace

Do práva autorského nezasahuje ten, kdo

a) užije v odůvodněné míře výňatky ze zveřejněných děl jiných autorů ve svém díle,

b) užije výňatky z díla nebo drobná celá díla pro účely kritiky nebo recenze vztahující se k takovému dílu, vědecké či odborné tvorby a takové užití bude v souladu s poctivými zvyklostmi a v rozsahu vyžadovaném konkrétním účelem,

vždy je však nutno uvést, je-li to možné, **jméno autora**, nejde-li o dílo anonymní, **nebo jméno osoby, pod jejímž jménem se dílo uvádí na veřejnost**, a dále **název díla a pramen**.

! citovat lze jen ze zveřejněných děl x zpravodajská licence dle § 34 písm. b) AZ platí i pro díla nezveřejněná

Zpravodajská licence

Do práva autorského nezasahuje ten, kdo užije

...

b) dílo ve spojitosti se zpravodajstvím týkajícím se aktuálních událostí, a to v rozsahu odpovídajícím informačnímu účelu,

c) v odpovídající míře dílo v periodickém tisku, televizním či rozhlasovém vysílání nebo jiném hromadném sdělovacím prostředku zpřístupňujícím zpravodajství o aktuálních věcech politických, hospodářských nebo náboženských, uveřejněné již v jiném hromadném sdělovacím prostředku nebo jeho překlad; takto převzaté dílo a jeho překlad lze i jinak užít; převzetí ani jiné následné užití podle tohoto ustanovení však není přípustné, je-li zapovězeno,

d) politický projev nebo úryvky veřejné přednášky nebo podobných děl v rozsahu odpovídajícím informativnímu účelu; právo autora na užití takových děl v souboru zůstává nedotčeno;

je vždy nutno uvést **jméno autora**, nejde-li o dílo anonymní, nebo **jméno osoby, pod jejímž jménem se dílo uvádí na veřejnost**, a dále **název díla a pramen**, ledaže je to v případech podle písmen b) a d) nemožné.

MEZINÁRODNÍ PRÁVO

Bernská úmluva

Citace - článek 10 odst. 1 a 3:

(1) *Citace z díla, které bylo oprávněně zpřístupněno veřejnosti včetně citací z novinových článků a z časopisů ve formě tiskových přehledů, jsou dovoleny s podmínkou, že jsou v souladu s poctivými zvyklostmi a v rozsahu odůvodněném sledovaným účelem.*

(3) *Při citacích a užití podle předchozích odstavců je nutno uvést pramen a autorovo jméno, je-li toto jméno v pramenu obsaženo.*

Zpravodajská licence

(1) *Zákonodárstvím států Unie se vyhrazuje, aby dovolila rozmnožovat tiskem, vysílat rozhlasem či televizí nebo přenášet na veřejnost po drátě články o aktuálních hospodářských, politických nebo náboženských otázkách uveřejněné v novinách nebo časopisech nebo díla téže povahy vysílaná rozhlasem či televizí, pokud rozmnožování, vysílání rozhlasem či televizí nebo takový přenos není výslovně vyhrazen. Vždy je však nutno zřetelně uvést pramen; právní následky porušení této povinnosti určují právní předpisy státu, kde se uplatňuje nárok na ochranu.*

(2) *Rovněž se vyhrazuje zákonodárstvím států Unie stanovit podmínky, za nichž mohou být při zpravodajství o aktuálních událostech fotografie, filmem, vysíláním rozhlasem či televizí nebo přenosem na veřejnost po drátě rozmnožována a zpřístupňována veřejnosti v míře odůvodněné sledovaným informačním účelem literární nebo umělecká díla při takové události zhlédnutá nebo vyslechnutá.*

1886: Článek 7 – povinná bezúplatná licence pro rozmnožování

Články z novin a časopisů vydaných v jakémkoliv státě Unie mohou být rozmnožovány v originálním znění či v překladu v ostatních státech Unie, pokud to autoři či vydavatelé výslovně nezakázali. Pro časopisy je dostačující, pokud je zákaz uveden v obecných pravidlech na začátku každého vydání časopisu. Tento zákaz se v žádném případě netýká článků politické diskuze, denních zpráv nebo různých informací.

1896: Z článku 7 byly vyjmuty články vycházející na pokračování, včetně povídek a přidána povinnost při nezapovězeném převzetí uvést zdroj:

Články vycházející na pokračování, včetně povídek, vydané v novinách či časopisech v některém ze států Unie, nemohou být rozmnožovány v originále či překladu v jiných státech bez svolení autorů nebo jejich oprávněných zástupců. Toto ustanovení platí stejně i pro ostatní články v novinách nebo časopisech, pokud autoři nebo vydavatelé výslovně v novinách nebo časopise samotném uvedli, že je rozmnožování zakázáno. Pro časopisy je dostačující, pokud je zákaz uveden v obecných pravidlech na začátku každého vydání časopisu. V případě absence zákazu mohou být takové články rozmnožovány za podmínky, že je uveden zdroj. Tento zákaz se v žádném případě netýká článků politické diskuze, denních zpráv nebo různých informací.

1908: Článek 9 - omezení pouze na převzetí z novin do novin a denní zprávy jsou vyloučeny z ochrany

Články vycházející na pokračování, včetně povídek, a všechna další díla literární, vědecká nebo umělecká bez ohledu na jejich obsah, vydaná v novinách či časopisech v některém ze států Unie, nemohou být rozmnožována v originále či překladu v jiných státech bez svolení autorů. S výjimkou článku vycházejících na pokračování a povídek, jakýkoliv novinový článek může být rozmnožován jinými novinami, pokud není rozmnožování výslovně zakázáno. Musí být však uveden zdroj; právní důsledky porušení této povinnosti se řídí právními předpisy státu, kde je ochrana uplatňována. Ochrana podle Úmluvy se nevztahuje na denní zprávy a různé informace, které jsou pouhými údaji.

1928: Článek 9

(1) Články vycházející na pokračování, včetně povídek, a všechna další díla literární, vědecká nebo umělecká bez ohledu na jejich obsah, vydaná v novinách či časopisech v některém ze států Unie, nemohou být rozmnožována v originále či překladu v jiných státech bez svolení autorů.

(2) Články o aktuálních hospodářských, politických nebo náboženských otázkách mohou být rozmnožovány tiskem, pokud není rozmnožování výslovně vyhrazeno. Musí být však uveden zdroj; právní důsledky porušení této povinnosti se řídí právními předpisy státu, kde je ochrana uplatňována.

(3) Ochrana podle Úmluvy se nevztahuje na denní zprávy a různé informace, které jsou pouhými údaji.

1948: drobné formulační změny + přidán článek 10???

Zákonodárstvím států Unie se vyhrazuje, aby určila podmínky, za nichž mohou být zaznamenány, rozmnožovány a sdělovány veřejnosti krátké části literárních a uměleckých děl za účelem zpravodajství o aktuálních událostech prostředky fotografie, filmu nebo rozhlasového vysílání.

1967: změna výjimky z mandatorní na fakultativní

1963 – silný tlak na úplné vypuštění výjimky ze strany Mezinárodního svazu novinářů (stačí zachovat právo citace, převzetí celých článků je překonané)

1967: citace – zásadní změna

- rozšíření z původního omezení pro vyučovací a vědecké účely na jakýkoliv účel za předpokladu naplnění „pocitivých zvyklostí“ + citace z novin a časopisů (přidáno už v r. 1948)
- (od roku 1948 povinnost uvádět zdroj)

EVROPSKÁ ÚPRAVA

článek 5 odst. 3 písm. c) a d) **Směrnice o informační společnosti:**

dovolené výjimky z práva na rozmnožování, rozšiřování a sdělování:

c) rozmnožování tiskem, sdělování veřejnosti nebo zpřístupňování zveřejněných článků o aktuálních hospodářských, politických nebo náboženských tématech nebo vysílaných děl nebo jiných předmětů ochrany stejné povahy v případech, kdy takové užití není výslovně vyhrazeno a pokud je uveden zdroj včetně jména autora, nebo užití děl nebo jiných předmětů ochrany ve spojitosti se zpravodajstvím týkajícím se aktuálních událostí, a to v rozsahu opodstatněném informativním účelem a pokud je uveden zdroj včetně jména autora, je-li to možné;

d) citáty pro takové účely, jako je kritika nebo recenze, za předpokladu, že se vztahují k dílu nebo jinému předmětu ochrany, které již byly oprávněným způsobem zpřístupněny veřejnosti, že uvádějí zdroj včetně jména autora, je-li to možné, a že jejich užití je v souladu s pocitivými zvyklostmi a v rozsahu vyžadovaném konkrétním účelem;

HOSPODÁŘSKÁ SOUTĚŽ

§ 2972 NOZ: Kdo se účastní hospodářské soutěže (soutěžitel), nesmí při soutěžní činnosti, ani při sdružování k výkonu soutěžní činnosti, vlastní účast v hospodářské soutěži nekalou soutěží zneužívat, ani účast jiných v hospodářské soutěži omezovat.

§ 2976 NOZ: Kdo se dostane v hospodářském styku do rozporu s dobrými mravy soutěže jednáním způsobilým přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům, dopustí se nekalé soutěže. Nekalá soutěž se zakazuje.

- vydavatelé, provozovatelé vysílání a internetových služeb = soutěžitelé (i napříč jednotlivými mediatytypy) x osoby, které se soutěže neúčastní (osobní stránky, sociální sítě apod.)
- předpokladem protisoutěžní povahy je větší rozsah (či soustavnost)

Přebírání článků: kauza Agenda – označeno za exces

ETICKÝ KODEX SPIR

- Sdružení pro internetový rozvoj v České republice, z.s.p.o. (SPIR)
= profesní sdružení působící v oblasti internetu od roku 2000
- členové – významní poskytovatelé obsahu na internetu (vydavatelské domy, operátoři, provozovatelé vysílání kromě ČT, reklamní agentury)

- **Etický kodex** přebírání zpráv na internetu 2012:
 - zásady přebírání obsahu
 - výklad příslušných ustanovení autorského zákona
 - správné zdrojování
 - využívání obsahu RSS kanálů
 - ochrana svobody internetové diskuze

Aktuálně největší problém: Adblocking

Sociální síť

- právní režim – zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti
- provozovatel poskytuje prostor uživatelům k ukládání (+ zpřístupňování obsahu)
- provozovatel nekontroluje obsah a primárně za něj neodpovídá (povinnost odstranit jej v případě upozornění na právní závadnost – notice and take down systém)
- nebezpečí fake news a obsahu, který poškozují třetí stranu

REKLAMA

Prameny právní regulace reklamy

- zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy
- zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání č. 231/2001 Sb.
- Zákon o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání č. 132/2010
- Spam: zákon o některých službách informační společnosti č. 480/2004
- zákon č. 634/1992 Sb. O ochraně spotřebitele
- nekalá soutěž – Občanský zákoník č. 89/2012 Sb.

Samoregulace reklamy

etické kodexy – nezákonné normy

- nelze vynutit státní mocí
- dobrovolnost dodržování
- účinné
- dozor: etické komise
- kodex reklamy Rady pro reklamu
- Etický kodex Syndikátu novinářů
- Etický kodex Asociace inovativního farmaceutického průmyslu

Subjekty reklamy

- podle zákona o regulaci reklamy:
 - 1§ odst. 3: komunikační média = prostředky umožňující přenášení reklamy, vč. Počítačových sítí
 - §1 odst. 5: zadavatel reklamy = osoba, která objednala u jiné právnické nebo fyzické osoby reklamu
 - §1 odst. 6: zpracovatel reklamy = osoba, která reklamu zpracovala
 - §1 odst. 7: šířitel reklamy = osoba, která reklamu veřejně šíří

Základní zásady

- zákaz reklamy nedovoleného zboží a služeb a jiných výkonů
- zákaz nekalých obchodních praktik v reklamě (def. z. O ochraně sp.)

- zákaz skryté reklamy (není PP)
- zákaz nevyžádané obtěžující reklamy (listinné) + nevyžádaných el. obch. Sdělení (§7 z. O některých službách informačních služeb)
- zákaz anonymní volební reklamy
- nesmí být v rozporu s dobrými mravy (diskriminace rasová, národnostní, napadající náboženské citění, využívající násilí, strach, ponižující, nemravné)
- zákaz klamavé reklamy (§2977 NOZ)
- srovnávací jen za určitých podmínek (§2980 NOZ)

Klamavá reklama

- §2877 NOZ (součást nekalé soutěže)
- klame nebo je způsobilá klamat
- tím způsobilá ovlivnit hospodářské chování
- údaje o dostupnosti, povaze, provedení, složení, výrobním postupu, datu výroby, použitelnosti, množství, zeměpisném či obchodním původu, včetně předpokládaných výsledků použití zboží
- údaje o ceně nebo způsobu jeho určení
- údaje o podmínkách, za nichž se zboží dodává nebo služba poskytuje
- údaje o zadavateli reklamy, zejm. jeho totožnost, odborná způsobilost, jeho práva duševního vlastnictví

Srovnávací reklama

- §2980 NOZ (součást nekalé soutěže)
- přímo nebo nepřímo označuje jiného soutěžitele nebo jeho zboží či službu
- je dovolená, pokud:
 - není klamavá
 - srovnává jen zboží a službu uspokojující stejnou potřebu nebo určené ke stejnému účelu
 - srovnává objektivně jednu nebo více podstatných důležitých, ověřitelných a příznačných vlastností zboží nebo služeb včetně ceny
 - srovnává zboží s označením původu pouze se zbožím stejného označení nezlehčuje soutěžitele, jeho postavení, jeho činnost nebo její výsledky nebo jejich označení ani z nich nekalým způsobem netěží a
 - nenabízí zboží nebo službu jako napodobení či reprodukci zboží nebo služby označovaných ochrannou známkou nebo názvem soutěžitele

Regulované komodity

- tabákové výrobky
- alkoholické nápoje
- humánní a veterinární léky
- potraviny a kojenecká výživa
- střelné zbraně a střelivo
- dočasné užívání rekreačního zařízení a jiné rekreační služby
- přípravky na ochranu rostlin
- léčivé přípravky

Speciální povinnosti vydavatelů a provozovatelů

- povinnost reklamu zřetelně oddělit od redakční části (označení „reklama“, „komerční sdělení“, oddělené reklamní bloky ve vysílání)
- vysílání a audiovizuální služby na vyžádání:
 - obch. Sdělení a reklama/sponzoring/product placement (nelze cigarety a léky)
 - reklama s vulgarismy/erotikou: 22-06 hod.
 - Časová omezení pro vkládání reklamy, teleshoppingu a sponzorských odkazů
 - televizní vysílatelé odvádějí poplatek z reklamy – z příjmů z prodeje vysílacího času do Státního fondu kinematografie

Využití osobních údajů v reklamě

- Zákon o ochraně osobních údajů č. 101/2000 Sb./ GDPR 2016/679
- dozorový orgán: Úřad pro ochranu osobních údajů
- použití osobních údajů za účelem přímého marketingu = oprávněný zájem správce (recitál 47 GDPR)
- jméno, příjmení a poštovní adresa/e-mail:
 - z databáze vedeného při oprávněném zpracování z osobních údajů pro jiný účel

Na zkoušku pročíst!

- zákon tiskový 46/2000 Sb.
- Zákon o české televizi 483/1991 Sb.
- Zákon o českém rozhlasu 484/1991 Sb.
- 348/2005 Sb. o rozhlasových televizních poplatcích

517/1990 Sb. o České tiskové kanceláři